

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponentský

Autor/ka práce: Lucie Němcová

Název práce: Proces léčby alkoholismu v rámci společenství Anonymních alkoholiků

Vedoucí práce: Jakub Grygar

Navržené hodnocení: velmi dobře

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl práce je formulován jednak v Úvodu a jednak na začátku metodologické kapitoly jako „deskripce a interpretace působení společenství Anonymních alkoholiků na konverzi a udržování abstinence jednotlivých členů.“

Výzkumné otázky nalezneme též v úvodu metodologické části a týkají se způsobů konverze z alkoholika na abstinujícího alkoholika, konceptualizace alkoholismu, alkoholiků a kroků vedoucí k nápravě života členy AA, jak probíhá setkání AA a jaký je vztah AA a spirituality. Jsou tedy celkem jasně formulovány, i když v textu se nacházejí na ne zcela vhodném místě – v metodologické části. Závěry práce splňují vytyčené cíle, však ne zcela takovým způsobem, jak bych si od etnografického výzkumu představoval (viz dále).

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Ano. Autorka čerpá z velkého množství a relevantní odborné literatury z oboru sociologie a doplňkově i psychologie. Velká část literatury je cizojazyčná.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Data byla sebrána otevřeným pozorováním celkem 14 setkání tří skupin AA, během kterých si autorka pořizovala poznámky. K tomu do výzkumu zahrнула i dvě klíčové publikace AA. Autorka sice reflektuje proces sběru dat a svou roli v něm, ale již méně lze zjistit o kvalitě těchto dat. V analytické části jsou používány prakticky výhradně citace z výpovědí zúčastněných, málokdy je přítomen „hustý popis“ setkání umožňující např. dramaturgickou analýzu.

Texty AA jsou v analýze využívány spíše k doložení autorčiných tvrzení nebo poznatků načerpaných z literatury. Chybí jejich systematická analýza.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Autorčina argumentace spočívá na kombinaci poznatků z literatury s vlastními daty s pozorování. Prakticky vždy se vzájemně podpírají, málokdy se dozvídáme něco nového, co by již nebylo popsáno někde jinde. Autorka to sama přiznává v závěru, že její zjištění mohou vypadat až trochu naivně. Ano, to je pravda, i když větší problém vidím v celkové popisnosti studie dané tím, že autorka dokládá zjištění z literatury ukázkami z vlastního výzkumu. Argumentaci tak chybí pointa, moment překvapení, nového zjištění.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Výborná, práce je v tomto směru na vysoké úrovni.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Drobnou výtku mám k názvu - „proces léčby alkoholismu“ - jak sami AA neustále opakují, alkoholismus nelze léčit, lze se s ním pouze naučit žít.

V analytické části autorka propojuje práci s literaturou, zjištění z terénu a texty AA do jednoho celku, aniž by mezi nimi dělala velký rozdíl. Podle mého názoru je potřeba tato data spíše konfrontovat než je chápat komplementárním způsobem. Například životní příběhy z tzv. Modré knihy AA jsou neautentické záznamy životních příběhů, jsou to zpracované „fikce“, jejichž účelem je ukázat lidem, co mají problémy s nezvládnutým pitím, že jejich zkušenosti nejsou ojedinělé, že se lze i z prakticky beznadějných situací dostat. Zatímco příběhy, které vyprávějí členové skupin, jsou prezentací jejich individuální zkušenosti.

Ve výzkumu mi chyběl alespoň náznak dramaturgické analýzy. Sám jsem by jednomu sezení AA přítomen a hluboce na mne zapůsobilo právě dramaticky přesvědčivým výkonem.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

V teoretické části autorka uvádí, že AA provádějí něco na způsob narativní terapie. V úryvcích, kterými autorka dokládá tvorbu alternativního příběhu, jde spíše o sdílení zkušenosti než konstrukce alternativní biografie. Z vlastní výzkumných zkušeností vím, že alternativním příběhem disponují často až lidé, kteří projdou úspěšnou profesionální terapií, která se na konstrukci nové biografie záměrně soustředí. Mohla by autorka na svých datech (nepočítaje texty AA) ukázat, jak skupina AA jednotlivci pomáhá narativně vytvářet alternativní životní příběh?

Celkové hodnocení práce:

Diplomová práce ukazuje, že autorka umí zpracovat zvolený problém po teoretické stránce, nicméně mám výhrady ke zpracování empirické (analytické) části výzkumu.

Datum: 22.1.2012

Podpis: